

EN GOD Start

DAGPLEJENS
DAG
12. MAJ 2010

En dag i
En
DAGPLEJEN

MØD LARS FRØYEN Jeppesen

BØRN DER BIDER
SKAL OGSÅ TRØSTES

MØD
EN DAGPLEJEPÆDAGOG

SMAG
på ORDENE

FOA

DAGPLEJENS DAG

Af Jakob Sølvhøj,
formand for Pædagogisk sektor i
FOA – Fag og Arbejde
Foto: Colourbox

Den 12. maj er det dagplejens dag. I mange byer landet over vil der være mulighed for at møde dagplejens børneoptog, og parker, torve og sportshaller vil være fyldte med børn og personale fra dagplejen. Dagplejens dag er en festdag for børnene, og for dagplejere og dagplejepædagoger er det en god anledning til at synliggøre dagplejen i lokalmiljøet.

Pædagogik med tætte relationer

Og dagplejen har meget at vise frem. Mere end 60.000 børn i alderen 0-2 år nyder hver dag godt af dagplejens pædagogiske indsats, som den udfolder sig i et tæt samarbejde mellem professionelle dagplejere og de tilsynsførende pædagoger. Med den lille børnegruppe og placeringen i den enkelte dagplejers hjem, har dagplejen nogle særlige muligheder for at bygge sin pædagogiske indsats på den tætte relation mellem dagplejeren og det enkelte barn og for at udøve den omsorg, der har så stor betydning for de mindste børn.

Den moderne dagpleje ligger langt fra de myter om dagplejen, man stadig kan møde, når dagtilbuddene og det pædagogiske arbejde diskuteres. Myter der ofte tager sit udspring i historier fra dagplejens barndom for fyrrde år siden, og som ligger milevidt fra den virkelighed forældre i dagplejen oplever i dag. Et faktum der også understreges af, at dagplejen får topkarakterer af forældrene i den ene tilfredshedsundersøgelse efter den anden.

Dagplejens dag

I FOA har vi ønsket at markere dagplejens dag ved at udsende dette magasin, der sætter fokus på dagplejens mange kvaliteter. Det sker gennem beskrivelser fra dagplejens hverdag og interviews med ansatte og forældre i dagplejen. Fra den pædagogiske forskningsverden er det den tidligere formand for Børnerådet, Per Schultz Jørgensen, der tegner et billede af dagplejen som et socialt og kulturelt godt miljø, hvor der er sammenhæng, fællesskab og tydelige normer og værdier – et af de vigtigste sikkerhedsnet i det danske velfærdssamfund.

Vi håber, at magasinet vil bidrage til at øge opmærksomheden på det vigtige pædagogiske arbejde, der udføres i dagplejen, at det kan inspirere nuværende og kommende forældre til småbørn til at udforske det pædagogiske tilbud i dagplejen nærmere, og ikke mindst håber vi, at det kan få lokale politikere til at tøve med sparekniven, når der senere på året skal lægges budget i kommunerne.

Udgivet af:

FOA

Staunings Plads 1-3, 1790 København V
Politisk ansvarlig: Jakob Sølvhøj,
sektorformand, pædagogisk sektor
Redaktion: Birgit Stechmann, redaktør
bist001@FOA.dk, 46 97 25 06
Redaktion afsluttet: 3. maj 2010
Forside: Colourbox
Grafisk opsætning: Reklamebureauet Os
Oplag: 12.000/1. årgang
Tryk: Handy-Print

Jeg føler, at jeg får **DET HELE** med

Af Merete Nielsen
Foto: Jørgen Ploug

For håndboldspilleren Lars Krogh Jeppesen betyder det meget, at der er tid og overskud til at høre, hvordan hans datters dag har været.

Som tilflytter i Silkeborg stod Lars Krogh Jeppesen og hans kone på bar bund, da de skulle have pasning til deres datter, Aya Emilie. De sædvanlige historier fra mødregrupper og bekendte havde de ikke at trække på, så de valgte som så mange andre den nybyggede, integrerede institution i området. »For os var det vigtigt, at hun kunne blive i den samme institution, når hun skulle i børnehave,« siger Lars Krogh Jeppesen, der spiller for BSV.

Men så fik vi Birgitte

Institutionen var imidlertid fyldt op, og den lille familie fik tilbudt en dagplejeplads. Det satte skub i en masse overvejelser. »Det er jo specielt, at man giver det fulde ansvar til én person. Det fyldte meget, inden vi skulle på besøg, men efter, vi havde mødt Birgitte og dagplejepædagogen, var vi helt trygge.« Lars Krogh Jeppesen og hans kone sagde ja tak til pladsen. Deres eneste betænkelighed var, hvordan Aya Emilie ville have det med at skulle passes af en fremmed ved ferie eller sygdom. »Men det har ikke været noget problem, da vi hver gang har fået den samme gæstedagplejer eller i hvert fald en fra legestuegruppen, som hun kender særdeles godt.«

Masser af frisk luft

Hos Birgitte er Aya Emilie meget ude i den store have med gynger, sandkasse, legehus og trampolin. »Vi ønsker selvfølgelig, at hun kommer ud og får frisk luft og bliver stimuleret og udfordret, og derfor er det fedt, at Birgitte er så aktiv og engageret.«

Ud over at være i haven kommer børnene ofte på ture til biblioteket, en gård med dyr eller byens akvarium. »Hun kan også finde på at tage dem med hen og se dyrene, når der er cirkus, så de får en masse oplevelser, som vi kan snakke med Aya Emilie om.«

Lillesøster skal i dagpleje

Lars Krogh Jeppesen er ikke i tvivl om, at Aya Emilie, der fyldte to år i april, trives hos sin dagplejer. »Når vi holder fri, snakker hun meget om Birgitte og de andre børn. Vi kan virkelig mærke, at hun er glad for dem.« Som forælder synes han, det bedste er, at Aya Emilie er knyttet til én voksen. Han tror på, at det styrker hendes personlighed. »Og når vi henter, er der tid og overskud til at høre, hvordan dagen er gået. Tit får man tilbudt en kop kaffe, og så sidder vi i haven og snakker, mens børnene løber og leger. Så føler man virkelig, at man får det hele med.« Til sommer får Aya Emilie en lillesøster, og med hende bliver der ikke så meget at overveje, siger Lars Krogh Jeppesen. »Hun skal selvfølgelig i dagpleje.«

I dag VILLE JEG SELV HAVE VALGT dagplejen

Af Merete Nielsen
Foto: Jørgen True

Eva Fabricius har været solgt til jobbet, siden hun startede som dagplejepædagog for ni år siden. »Det bedste er at møde så mange superglade børn.«

»Sidder de ikke bare derhjemme og drikker kaffe?« »Kommer børnene overhovedet ud på ture?« Eva Fabricius kender udmærket de forestillinger, som forældre kan have om dagplejen. Som dagplejepædagog i Rødovre Kommune møder hun jævnligt forældre, der har haft vuggestue eller integreret institution som førsteprioritet, men som har fået tilbudt en dagplejeplads. Og så starter informationsarbejdet.

»Mange bliver overrasket over, at der sker så meget i dagplejen, som der faktisk gør. At dagplejerne både går på besøg hos hinanden og mødes i legestue en gang om ugen. Og derudover kommer børnene til rytmik, tumledage i sportshallen, teaterforestillinger og skovture.«

Uden tillid går det ikke

»Men hvad nu hvis jeg ikke kan lide dagplejeren?« Den bekymring støder Eva Fabricius også på blandt forældrene. Og hun forstår den godt. »Man overlader jo det dyrebareste, man har, til én person, så selvfølgelig skal der være en grundlæggende tillid. Vi lytter meget til forældrene, og hvis det ikke fungerer, flytter vi barnet.«

I langt de fleste tilfælde bliver forældrene imidlertid meget glade for deres dagplejer, er Eva Fabricius' erfaring. »De kan godt lide, at det er den samme person, der tager imod barnet hver dag.«

Eva Fabricius fører tilsyn med 20 dagplejere og kommer på besøg hver anden måned. Derudover ser hun børnene hver uge i legestuen, og hvis et barn har særlige behov, kommer hun hos dagplejeren flere gange om måneden for at give supervision.

Trykke og glade børn

Gennem de ni år, som Eva Fabricius har arbejdet i dagplejen, har hun oplevet et markant fagligt løft. Alle dagplejere kommer på kursus mindst en gang om året, og læreplanerne har været med til at styrke de pædagogiske diskussioner.

Også på madfronten har dagplejen gennemgået en udvikling, fortæller Eva Fabricius.

»Vi har haft en kamp mod de brune madder – rugbrød med leverpostej – og stort set alle er blevet gode til at lave et indbydende fad med forskellige grøntsager at vælge imellem.«

»Men det vigtigste for mig er, at jeg ser superglade og trygge børn, når jeg kommer på besøg. Det er virkelig en fornøjelse. Dagplejere er måske ikke altid så gode til at sætte ord på, hvad de kan og gør, men langt de fleste er meget dygtige til at skabe en tryk og stimulerende hverdag for børnene. De er ofte meget tydelige med, hvad de vil have og ikke have – uden at være skrappe.«

Som et ekstra plus hører Eva Fabricius ofte fra børnehaverne, at dagplejebørnene er selvhjulpne. »De er kendt for at være gode til at gå og til at tage tøjet af og på – måske fordi de får roen og tiden til det.«

Og hvad med dagplejepædagogens egne børn? Hvor er de blevet passet? »Jeg fik mine børn, da jeg læste på seminariet, og de skulle i hvert fald ikke i dagpleje,« griner Eva Fabricius. »Men i dag, hvor jeg ved, hvad det er, ville jeg klart have valgt dagplejen.«

EN DAGPLEJEPÆDAGOG TAGER SIG AF

Rådgivning og supervision af dagplejerne og tilsyn, der sikrer, at det enkelte barn trives og udvikler sig tilfredsstillende.

Koordinerer og sikrer et fagligt fællesskab mellem dagplejerne i gruppen og i legestuerne.

Sikrer at dagplejerne lever op til de kommunale krav og forventninger.

VEMODIGT at sige FARVEL til Elin

Af Merete Nielsen
Foto: Jørgen True

Christina Barfoed-Høj er begejstret for den nærhed og omsorg, hendes datter fik i dagplejen.

»Godmorgen, godmorgen Johanna.« Et tøjdyr titter ud ad dørsprækken på 1. sals lejligheden på Frederiksberg i København. Bag døren står Johannas dagplejer, Elin, og laver sin sædvanlige velkomst.

Morgenritualet er en af de situationer, som Christina Barfoed-Høj husker fra datterens tid i dagplejen. »Når vi var på vej op ad trappen, kom tøjdyret frem, og Johanna syntes jo, at det var lige sjovt hver gang,« siger Christina Barfoed-Høj, der er cand.scient.adm og arbejder som specialkonsulent.

Sagde nej til overflytning

Johannas forældre havde også skrevet hende op til en integreret institution, og efter hun var startet hos Elin, fik de flere gange tilbudt en plads i daginstitutionen. »Men vi takkede nej hver gang. Vi havde jo fået verdens bedste dagplejer,« siger Christina Barfoed-Høj og griner, fordi hun godt ved, at mange andre forældre har sagt det samme om deres dagplejer. Johanna faldt hurtigt ind i rytmen hos Elin og lærte at finde sine hjemmesko i skuffen i entreen, og hvor legetøjet hørte til. I legeværelset var næsten alt tilladt, og stuen var det stille sted, hvor børnene fik læst historie.

Tid til at fortælle om dagen

Elin havde også en god legeplads, som børnene var ude på hver dag, hvis ikke de var i legestue eller på tur. Det var ofte her, at Christina Barfoed-Høj hentede og fik en snak med Elin om, hvordan Johannas dag var gået.

»Så fortalte hun for eksempel, at Johanna havde vovet sig op på klatrestativet for første gang, eller hvis hun havde sagt noget sjovt i løbet af dagen. Det var dejligt, at der var den opmærksomhed og tid til det enkelte barn.« Christina Barfoed-Høj er også glad for de situationer, hvor hun så Elin sidde på hug sammen med Johanna og tale om en regndråbe, der faldt fra det ene blad til det andet. »Man kunne se, at de havde nogle tætte oplevelser, hvor Elin fulgte med i, hvad Johanna var optaget af.«

På tur i tivoli med familien

Johanna blev hurtigt glad for Elins mand, Søren, og datteren, Mette, der gik i gymnasiet.

En svær beslutning

Da lillebror Villads kom til, stod Christina Barfoed-Høj og hendes mand med en svær beslutning. Skulle de vælge dagpleje eller den integrerede institution, hvor Johanna, der nu er fem år, går i? »Vi valgte institutionen af praktiske årsager. Vi sparer næsten en time om dagen ved at aflevere og hente samme sted, men det var med vemod, at vi tog den beslutning. Havde det ikke været for det praktiske, havde vi klart valgt Elin igen.«

»Det var jo fantastisk med en stor pige, der gerne ville lege og kunne sige som Anders And. Og da Johanna holdt op, havde Mette lavet en stor planche med billeder af hende og Johanna,« fortæller Christina Barfoed-Høj. Hun husker også, at Johanna indimellem var på tur med familien, når de andre børn var syge eller holdt fri. »Johanna var for eksempel med i Tivoli og blev underholdt af både Elin, Mette og Søren – så kan normeringen vist ikke blive meget bedre. Bagefter fik vi billeder, hvor de sidder i den ene flyvemaskine efter den anden.«

En dag i DAGPLEJEN

Uddrag fra bogen: Dagplejen og de pædagogiske læreplaner af Malene Karlsson, 2008. FOA. Foto: Colourbox

Mette er dagplejer på Bornholm, og en af Danmarks godt 18.000 dagplejere. Vi er på besøg en ganske almindelig dag med trolde, skovtur, syge dukker og besøg af dagplejepædagogen Bente, der kigger forbi for at se til Emil, Ida, Frederik og Caroline.

7:21 Første barn

Frederik kommer som første barn i dag sammen med sin mor. Han har et legetøjsdyr i hver hånd og fortæller, at det er en elefant og en mammut. Han får tøjet af. Imens kommer Ida med sin mor, vi siger hej til hende. Frederik og mor går ind på værelset og sidder lidt. Frederik synes ikke, mor skal på arbejde, hun skal også blive hos Mette, siger han, men hun får lov til at gå, og vi vinker både til Frederiks og Idas mor.

8:47 Trampolinen

...Ida sidder på trampolinen og leger med sine dukker. Caroline kommer for at hoppe. Ida bliver gal, råber højt og skubber hende væk. "Nej Caroline!" råber hun. Caroline ser på mig og siger: "Hun skælder mig hele tiden ud! Jeg må ikke hoppe." Jeg siger: "Caroline, Ida sidder der jo og leger med sine dukker. Hun var der først, så kan jeg godt forstå, du ikke må hoppe." Caroline bliver sur og siger: "Jeg vil hoppe". Jeg siger: "Vi kan jo spørge Ida, om hun kan lege et andet sted med sine dukker. Ida, kan du lege med dine dukker oppe på sofaen, så kan vi bruge trampolinen til at hoppe på?" Ida nikker.

9:17 Syge dukker får hjælp

...Frederik og Caroline skal lige prøve grænser overfor hinanden, de prøver at skubbe og slå, så jeg må stoppe dem og sige, at de skal være søde ved hinanden, ellers er der jo en, der bliver ked af det. De begynder at lege med lægetasken. Dukkerne er syge, de har ondt i maven, de bliver lyttet til og får noget medicin. Frederik går tur med lægetasken, "Hej, hej" siger han og går ud i gangen.

10:10 Ud i haven

...Efterhånden som børnene får tøj på, løber de ud i haven. Pludselig kommer der en stor lastbil, den kommer med nye spejle til vores sommerhus. Børnene løber ud i gården for at se lastbilen bakke ind på vores vej. De er meget optaget af lastbilen, der siger dut – dut – dut, når den bakker. Frederik står helt stille og kigger bare. "Hvad skal manden?" spørger han. "Han kommer med spejle til sommerhuset." "Skal Lars lave dem?" spørger Caroline. "Ja".

12:03 Dagplejepædagogen på besøg

...Lige som vi er begyndt at forberede frokosten, kommer Bente, vores dagplejepædagog, på besøg, og vi snakker med hende. Emil er glad for Bente og vil holde hende i hånden. Efter at have snakket et stykke tid, siger Bente farvel og går. Efter frokost leger Frederik og Caroline lidt, imens jeg putter Emil og Ida. Så er det også tid til, at Frederik og Caroline skal puttes, de tager selv deres tøj af. Kl. 12.30 sover alle børn sødt.

10:59 På troldejagt

...Da vi kommer ud til vejen mod skoven, løber der en hare. Det synes børnene er sjovt. Så skal vi ned igennem en campingplads, for at komme i skoven, og der sidder sørne to kaniner og en kat, børnene vil gerne løbe efter dem, men dyrene bliver lidt skræmte og løber. Så kalder vi på trolde: "Trolde hvor er I?" råber alle børnene. Vi prøver at finde ud af, hvor trolde bor. Vi finder nogle små huler, som nogle børnehavebørn har lavet, men der er ingen trolde. Så finder vi et sted, som kaldes huletræet, det er lige som en hule, men med nogle træer, der har grene helt nede ved jorden. Børnene løber ind i hulen, der er ingen trolde, men det er sjovt at lege i hulen, de løber ud og ind og gemmer sig. Min søn Mikkel, som børnene er meget glade for, er taget med på tur, så de kalder: "Mette! Mikkel!" Vi siger: "Ja, hvor er I henne?". Nu må vi hjem igen, og på vejen ser vi en båd ude på vandet. Lars, min mand, kommer kørende i bil og dytter til os. Caroline siger: "Det Lars" med stor glæde og vinker, og så er vi hjemme igen.

15:07 Børnene får øjne efter middagsluren

... Når børnene begynder at vågne, ved tretiden, kommer de op efter tur. Frederik og Ida er ved at få tøj på, når Ida bliver hentet af mormor. De er stadig lidt trætte og er helt stille. Det hjælper at få lidt mad og noget at drikke. Mens vi spiser, snakker vi om, hvad vi spiser, om hvad vi har lavet i formiddag, og hvem der kommer og henter hvem. Det går de meget op i. Så kan alle lige nå at lege lidt, inden de bliver hentet.

KENDTE rammer og en TRYK voksen

Af Per Schultz Jørgensen
Foto: Jørgen True

Et overskueligt miljø og muligheden for at blive "set" og opbygge sociale relationer er vigtige faktorer for et barn. Her giver dagplejens kombination af et hjemligt miljø og en professionel pasningsform mange fordele.

Dagplejen er for mange forældre en tryk og god pasningsform for småbørn. Derfor er den offentlig formidlede dagpleje i Danmark historien om en succes. Her er overskuelighed i det lille miljø – familien som model giver børn kendte rammer, og så er der kontakten til en tryk voksen. De forskellige undersøgelser af dagplejen understreger netop, at dagpleje har sin styrke i det overskuelige og forudsigelige miljø, hvor børn bliver "set", og hvor der bliver knyttet sociale relationer. Dagplejen kan her give et meget vigtigt tilskud til børns udvikling – og et bidrag til styrkelse af deres sociale kompetence.

Social kompetence er ikke tilpasning i gammeldags forstand – det er langt mere noget, der handler om at kende de sociale spilleregler, have lært at leve sig ind i og "læse" forskellige sociale situationer og kunne handle i dem. Noget vigtigt er oplevelsen af selvværd – altså en ret grundfæstet tro på sig selv. Sagt på en anden måde: dagplejen kan – når den er bedst – udvikle en særlig livsform, der forener en hjemlig ramme med en professionel pasningsform, her kan dagplejen udvikle sig til en livsform præget af nærvær, tryk og stimulation. Og i en verden, hvor der ofte opleves pres og forskellige former for belastning kan dagplejen være den trykke og udviklende base for mange børn.

Krav der kan honoreres

Et andet vigtigt krav til kvalitet i børns liv er udvikling og udfordring: børn skal møde krav, de kan honorere, de skal opleve glæde ved at

kunne klare kravene og honorere udfordringerne – og derigennem selv udvikle kompetencerne. På det sproglige område, på det sociale, på det intellektuelle – og på adskillige andre områder.

Men kvalitet er mere end det – der skal også være tale om et socialt og kulturelt godt miljø, hvor der er sammenhæng, fællesskab og tydelige normer og værdier. Båret af en voksen, der er synlig som menneske – og troværdig i sine tætte relationer til børn.

Dagplejen har en god mulighed for at leve op til disse krav. Derfor er det en populær pasningsform for børn i den moderne børnefamilie. Og derfor er dagplejen – sammen med vuggestuen og børnehaven – et af de vigtigste sikkerhedsnet i det danske velfærdssamfund.

OM FORFATTEREN

Per Schultz Jørgensen er professor og tilknyttet Danmarks Pædagogiske Universitet. Han er forfatter til bogen "Dagplejen, Livsform og relation" og medforfatter til "Familie og børn i en opbrudstid". Han har tidligere været formand for Børnerådet.

skal vi LAVE mad?

Af Merete Nielsen
Foto: Heidi Lundsgaard

Meyers Madhus har udviklet en ny kokebog til dagplejen. Susanne Jespersen er en af de dagplejere, der har afprøvet opskrifterne, og hun er svært begejstret.

De fem børn sidder klar rundt om spisebordet og er helt med på, hvad der skal ske. Ikke mindst Emilie på knap tre år, som forklarer, at den gule klat på tallerkenen er smør. »Det skal i dejen, og vi skal også ha' gæren i,« siger Emilie og peger på fadet, som hendes dagplejer, Susanne Jespersen, har sat frem. Dagens menu er burgere med hjemmebagte boller. Susanne guider de små hjælpere, så alle får en andel i projektet.

Sport i at have børnene med

For Susanne Jespersen er der ikke noget nyt i at bage eller lave mad med børnene. Som dagplejer i Odense i 16 år har hun altid gået op i at give børnene sund og varieret mad og har også indimellem lavet varm mad.

Men siden januar er hun gået mere entusiasatisk til opgaven, og der er nærmest gået sport i at inddrage børnene. Hun har i den periode afprøvet en del af de opskrifter, som er med i en ny kokebog til dagplejen, udviklet af Meyers Madhus.

Av, det bløder

»Tag fingrene ud af næsen, Gosia. Du laver mad,« formaner Susanne. Emilie og Gosia får hjælp til at holde på agurkstykkerne, samtidig med de skærer. »Takkerne skal vende nedad. Frem og tilbage med kniven,« forklarer Susanne.

Otto og Laila nøjes med at smage på agurken. Laila har i smug nuppet Ottos stykke og spist det midterste. Hun er dog så generøs at give ham skrællen tilbage.

»Av,« lyder det fra Emilie. En lille dråbe blod pibler frem på pegefingern. »Ja, der skar du dig lidt. Skal du ha' plaster på,« trøster Susanne. Emilie

nikker grædende og kommer med ud i bryggerstet til førstehjælpskassen. Lidt efter glæder hun sig allerede til at vise plasteret til mor.

De spiser mere

Efter tre kvarter ved bordet er børnenes koncentration stadig intakt – bortset fra lille Otto, der kommer ned. »Når vi tegner, kan de højst sidde i 10-15 minutter, men med madlavning kan du altså holde på dem længere,« smiler Susanne.

Hun er glad for, at børnene småspiser undervejs. »Når de har siddet med grøntsagerne og smagt på dem, spiser de mere, når vi skal have frokost.«

Også farverne betyder meget for børnenes appetit, har Susanne lagt mærke til. En dag havde hun taget rødbede- og gulerodsrester fra saftpresseren og hældt i bolledejen. »Det blev de fineste lyserøde boller, og ungerne var ikke til at skyde igennem. Men da de kom ud af ovnen, var den lyserøde farve forsvundet. Det

var der stor snak om – det kunne de slet ikke forstå, og det kunne jeg faktisk heller ikke.«

Så skal der spises

Mens Susanne varmer bøfferne, som hun har stegt om morgenen, dækker Gosia bord. Klokkeren 11.20 er alt parat. Duften af boller og bøffer får snart børnene til at sidde klar ved bordet.

Børnene er i fuld gang med at samle deres burgere. Gosia spiser en rå løgring uden at blinke, mens Laila holder sig til bolle og agurk. »Færdig,« lyder det rundt om bordet, efterhånden som mætheden og trætheden breder sig. Otto glipper med øjnene og kommer op på skødet. Nu skal det blive godt med en middagslur.

Bogen Madglæde – en kokebog til dagplejen – bliver lanceret på landskonferencen Kvalitet i dagplejen den 17. maj og kan købes for 125 kroner på www.foa.dk/publikationer eller www.meyersmadhus.dk.

TEMA

Pædagogik

**BØRN
DER
BIDER**
skal også
trøstes

**SMAG
ORDENE**
- DET UDVIKLER
SPROGET

Dagplejere
har styr på
motorikken

Der er fokus på sprog, motorik og anerkendende pædagogik i dagplejen. Det sker i hverdagen og gennem samarbejdet mellem dagplejepædagogerne og de lokale dagplejere – blandt andet i legestuen.

BØRN DER BIDER SKAL OGSÅ TRØSTES

Af Merete Nielsen
Foto: Lars Wittrock

Traditionen for at tænke i straf, når børn ikke gør, som vi vil have, sidder dybt i os. Men børn der bliver set og forstået kommer hurtigere videre efter en konflikt. Det har man blandt andre erfaring med i Silkeborg.

Haps. Williams tænder lander i Idas skulder og efterlader et nydeligt tandsæt i den lyserøde hud. Skrig og tårer vælter ud af den lille pige og signalerer: 'Hjælp mig'. Dagplejer Vita Valbjørn Christiansen er hurtigt fremme på 'åstedet' og tager affære.

Ida bliver trøstet og William irettesat. »Jeg vil ikke ha' det. Jeg bliver vred på dig, når du gør sådan noget.« Scenen er opdigtet, men kunne lige så godt være sand. For selv om det ikke er hverdagskost, at småbørn slår eller bider hinanden, er det heller ikke usædvanligt. Og det er heller ikke usædvanligt, at voksne tyer til formaninger eller skældud, når børn aktiverer vores panderynker.

Jeg vil gerne hjælpe dig

Sådan er det ikke længere. Gennem de senere år har Vita Valbjørn Christiansen fra Silkeborg ændret syn på børn, der bider eller slår. Og hun har lagt automatreaktionen bag sig.

Ny anerkendende pædagogik har gjort, at hun er blevet bevidst om, at det bidte barn ikke er den eneste, der har brug for hjælp.

»Jeg trøster stadig først det grædende barn, men bagefter tager jeg det andet barn op på skødet og siger: 'Det er synd for dig, at du blev så vred, at du bed. Jeg vil gerne hjælpe dig'.«

Vi tænker stadig i straf

Men hvad er det nu for noget sødsuppepædagogik? Skal børn ikke vide, når de gør noget forkert? Den holdning støder Lotte Secher fra Silkeborg ofte på. Som pædagog har hun været leder af flere daginstitutioner, og siden 2002 har hun arbejdet som selvstændig konsulent og bl.a. undervist dagplejere overalt i landet.

»Det provokerer mange, når jeg siger, at vi også skal trøste det barn, der har slået eller bidt. Nogle siger: 'Vil det så ikke være forføreligt for det barn, der er blevet slået, at jeg ikke engang skælder det andet barn ud?'«

Skæld ud gør også ondt

Traditionen for at tænke i straf, når børn ikke gør, som vi vil have, sidder dybt i os, mener Lotte Secher – også selv om vi har forladt endefulde og lussinger. »Nu hedder det for eksempel 'time out', men ydmygelsen og smerten er den samme. Selvfølgelig skal børn vide, hvad vi som voksne vil have og ikke have, men vi skal gøre det på en måde, så det ikke skader barnets dannelse af selvet og selvfølelsen.«

Hvad må jeg så bide i?

Den nye pædagogik har allerede ført til masser af succesoplevelser hjemme hos Vita Valbjørn Christiansen. En dreng, som Vita havde på skødet efter at have bidt, spurgte: 'Hvad må jeg så bide i?' »Det var jo ret flot af en toårig. Og derefter sagde han indimellem: 'Jeg går lige hen og bider i håndklædet.'«

Alle dagplejere er i legestue med deres børn mindst hver 14. dag. En dagplejepædagog er tilknyttet legestuen, hvor blandt andet arbejdet med den pædagogiske læreplan planlægges og drøftes.

SMAG på ORDENE – DET UDvikler SPROGET

Af Jonna Toft
Foto: Lars Wittrock

Sprogudvikling er en del af pædagogikken i dagplejen. Hver dag gør dagplejerne nemlig en masse ting, der stimulerer børnenes sprog. Arbejdet med de pædagogiske læreplaner, som dagplejepædagogerne står for, har gjort dagplejerne endnu mere opmærksomme på, hvad sprogstimuleringen betyder for børnene. Det har de erfaringer med i Idom ved Holstebro.

»Det er havregrød! Det får vi hjemme ved min mor!« To-årige Albert er stolt. Her er noget, han kender. »Det er rigtigt, man laver grød af det. Men hvad hedder det?« spørger dagplejer Anette Johansen og peger på havregrynene foran ham.

Læring gennem kroppen

Vi er i Børnehuset i Idom vest for Holstebro. Fem lokale dagplejere mødes hver uge enten her i børnehaven eller i den lokale gymnastiksal. Dette halvår er temaet for deres aktiviteter sprog. »Vi prøver at gøre ord og begreber tydelige for børnene ved, at de selv mærker på kroppen, hvad ordene betyder. I dag er udgangspunktet smagssansen,« fortæller Anette Johansen.

Oplever ordet konkret

De sidste par uger har dagplejerne blandt andet brugt redskaberne i gymnastiksalen til at

give børnene en fornemmelse af, hvad under, over, på og ved siden af betyder. Dagplejerne har også haft sprogpøser med: En pose med køkkenting, ting fra badeværelset, dyr eller legetøj. De skiftedes til at trække en ting op fra posen og snakke med børnene om den. I dag skal der smages og gumles.

Smager ordene

Dagplejerne har bøtter med frugt, grønt, kornprodukter og forskellige former for brød med, og børnene sidder ved to borde og stopper interesserede alt fra majs, gulerødder og kiwi til mel, saltkiks og en fingerspids ren kakao i munden. »Det er stærkt, kakao,« siger Mikkel og strækker tungen helt ned til hagen og peger dybt ind i munden. De næste gange skal dagplejerne og de 18 børn blandt andet snakke om farver og om børnenes tegninger.

DAGPLEJERE har styr på MOTORIK- KEN

Af Jonna Toft
Foto: Colourbox

Udvikling af børnenes motorik er en af de ting, der bl.a. bliver arbejdet med i dagplejen. Til det arbejde får dagplejerne hjælp fra dagplejepædagogerne. Det har 2-årige Lucas fået meget glæde af.

Mudder fra hue til støvlespids er ikke noget særsyn, når dagplejerne Dina Svendsen og Heidi Clausen fra Langeland har deres børn med i skoven. Børnene må gerne blive snavsedede, for de skal ud at tumle, trille, kravle og opleve verden med alle sanser. Det stimulerer nemlig deres motoriske udvikling. »Jeg har altid leget meget i skoven med børnene. Efter at jeg har fået ekstra fokus på motorikken, ved jeg hvorfor, det er godt for dem,« siger Heidi Clausen.

Gør en forskel

»Vores arbejde er jo ofte usynligt. Men her kan vi gøre en forskel for et barn, der har behov for motorisk træning, og resultatet kan ses helt konkret, for når vi tester barnet, kan vi se fremskridt, og det opleves virkelig som et rykklap,« smiler Heidi Clausen. Hun har et barn med motoriske problemer i sin lille flok, nemlig 2-årige Lucas.

Hjælp til Lucas

»Lucas har lav muskeltonus, hvilket betyder, at alle bevægelser er hårdere at udføre for ham end for os andre. Da han var ti måneder, lå han fladt på ryggen og vendte sig næsten ikke,« siger hun. En sundhedsplejerske og en dagplejepædagog, der blev uddannet motorikvejledere i forbindelse med projektet, testede Lucas og lagde et træningsprogram for ham.

Daglig træning

Allerede efter et par uger var han mere aktiv, og efter fire-fem måneder gik han. I dag er hans motorik næsten alderssvarende. Heidi Clausen træner stadig Lucas hver dag. Det såkaldte Labyrintsans stimuleres fx på en stor bold i motorikgyngen eller på en drejende kon-torstol.

»Jeg gør det til en hyggestund, hvor alle børnene deltager: Vi sætter god musik på, og så får de rulleture hen over bolden,« fortæller Heidi Clausen.

TEMA

Plads til børn med særlige behov

Børn med allergi eller børn der er født for tidligt har særlige behov. I dagplejen er der god mulighed for at indrette omgivelser og pædagogik, så der bliver taget hensyn til disse børn.

Tidligt FØDTE BØRN HAR BRUG FOR faste RAMMER

Af Jonna Toft
Foto: Lars Wittrock

Ro, pauser og struktur i hverdagen er afgørende for, at børn, der er født for tidligt, trives hos deres dagplejer. Her udveksler specialdagplejer Claudia Million og dagplejer Mette Have erfaringer.

»Det er utroligt, hvor meget det påvirker et barn, at det er født for tidligt. Det har virkelig overrasket mig.« Dagplejer Mette Have fra Rønbjerg ved Skive tegner små kasser i luften foran sig: »Alt skal køre efter samme system: Klokken 9 spiser vi. Så tager vi tøj på og går ud. Når vi er kommet ind og har vasket hænder, spiser vi frokost, og så skal bleen skiftes inden eftermiddagsluren. Hverdagen skal køre efter et helt fast skema, og barnet skal vide, om mor eller far henter. Afvigelser gør ham utryg.«

Specialdagplejer

Mette Have har haft Marcus, der blev født ti uger for tidligt, i dagpleje i halvandet år. Han er netop begyndt i børnehave, og om et par uger får hun en ny, lille pige, som også er for tidligt født. Hun er altså vant til at tage hensyn til et for tidligt født barn, samtidig med at hun har 'almindelige' børn i dagplejen. For Claudia Million, specialdagplejer i Skive, er situationen

anderledes. Hun har passet tvillingerne Louise og Lars, som også var født ti uger for tidligt, i to år – men som specialdagplejer har hun ikke haft andre børn samtidig. Ingen gæstebørn, ingen besøg hele det første år, ingen legestue, ingen dagplejer-kolleger, for børnene var for sårbare.

Ro og struktur

Børn, der er født for tidligt, har typisk brug for langt mere ro end andre børn. De kan ikke klapere mange indtryk, men har brug for genkendelighed, struktur og pauser. »Lars og Louise var halvandet år, da de kom i dagpleje hos mig, og de virkede utrygge ved det nye,« fortæller Claudia. »De holdt øje med mig hele tiden, men de ville ikke rigtig have øjenkontakt. Ved pludselige lyde fór de sammen. Hvis ikke de sad på samme plads og fik samme krus og tallerken, som de plejede, kunne de godt holde op med at spise. Jeg lavede en fast struktur i hverdagen med mange pauser, hvor de kunne samle sig.

Pause mellem håndvask og spisning, pause mellem bleskift og putning og så videre. Desuden gjorde jeg meget ud af at fortælle, hvad jeg lavede, så de vidste, at når jeg gik, var det måske bare for at rette mad an.«

Stik fingeren i jorden

Begge dagplejere har fået mange gode råd af forældrene. Mette fortæller: »Hver dag fortalte de mig, hvordan natten og morgenen var gået. Hvis der havde været uro, skulle jeg måske aflyse mine planer for dagen. Man er nødt til at stikke fingeren i jorden og mærke efter, hvad barnet kan klare i dag.« »Og man skal være klar til at aflyse,« tilføjer Claudia. »Der kommer ikke noget godt ud af at tage på tur, hvis børnene ikke har overskud til det. Bliver de overstimuleret, holder de op med at spise, og de kan blive meget ulykkelige. Desuden sover de dårligt om natten, for reaktionerne kommer ofte forsinket – og så mærker både jeg og

forældrene eftervirkninger i flere dage efter,« forklarer hun.

Ingen kontakt med andre

Hele det første år havde Claudia og tvillingerne ingen besøg. De deltog ikke i en legestue, og hun havde ikke kontakt med andre dagplejere. Børnene var for sarte til at mødes med andre børn. Mette kunne ikke aflyse legestue-turen, for de tre andre børn i dagplejen havde behov for den. Så hun tog Marcus med og tog sine forholdsregler: »Vi ankom altid som de første, for Marcus kunne bedre tackle det, når børnene kom lidt ad gangen. Når han blev træt, fik han sin sutteklud, og så pakkede jeg ham helt tæt ind i sit tæppe, så han ikke kunne kigge ud, mens jeg sad med ham. Så var han fri for at tage stilling til scootere og legetøj på gulvet. Der skulle lukkes af. Og så gik vi tidligt hjem,« fortæller hun. Om fredagen havde Marcus fri, og så tog hun på ture med de andre børn.

LIDT om allergi

Hvert tredje nyfødte barn i Danmark har risiko for at udvikle allergi

Allergisymptomerne kommer især fra husstøvmider, dyr, pollen, skimmel og fødevarer

6 måneders-alderen er det dårligste tidspunkt for børn at blive udsat for allergener og røg. Det er ofte på dette tidspunkt, at mødre stopper med at amme, og børnene starter med at blive passet udenfor hjemmet

Astma-Allergiforbundet står bag kompetencegivende kurser, der klæder dagplejere bedre på til at håndtere allergi-udsatte børn

Kontakt dagplejekontoret i din kommune, hvis du vil vide mere om dagplejen, der hvor du bor. Se www.en-god-start.dk for mere information om dagplejen.